

Naine ja rong

KLASSIKALINE LUGU ESTONIAS: uues kuues. Pärast kahekümneaastast pausi esietendub Estonia laval Lev Tolstoi hiti "Anna Karenina" järgi tehtud ballett. Lavastaja Marina Keslerit käis usutlemas Aleksander Urke.

Juba märtsi lõpus pidi Estonia ooperimaja lavalaudadele jõudma Lev Tolstoi legendaarse romaani "Anna Karenina" järgi tehtud ballett. Eriolukorrast tingituna jõudis see lõpuks esietenduseni 1. septembril. 1878. aastal ilmunud kirjandusteose tõi pärast kahekümneaastast pausi Estoniasse

Marina Kesler, kes tantsis ka 2000. aastal Jurijus Smoriginase samanimelises lavastuses.

Idee teha lavastus "Anna Karenina" põhjal tekkis tegelikult Aivar Mäega peetud vestlusest ja vajadusest tuua lavale midagi uut ning huvitavat. Tõuke andis ka fakt, et Estonias 2015. aastal etendunud "Onegini" asemele tuli leida järgmine lavastus. Enne Tolstoi suursuguse teose lõplikku kinnitamist käis läbi mitmeid alternatiive nimekatelt tegijatelt nagu "Carmen", "Macbeth" ja ka Tennessee Williamsi "Klaasist loomaaed". Lõpuks otsustati, et tuleb "Anna Karenina". Marina Kesleri eelmiseks lavastuseks Estonias oli "Kratt", mis võeti samuti publiku poolt väga hästi vastu.

Aktuaalsed teemad ka täna

Miks ikkagi "Anna Karenina" ? Kuigi teose tegevus toimub enam kui 120 aasta taguses ajas, on kirjandusteoses kõlama jäänud teemad ja motiivid aktuaalsed siiani. Moraalsed konfliktid, kirg ja kiusatus eksisteerivad ka tänases ühiskonnas. Need on muutnud ehk vormi, kuid sisu on jäänud sarnaseks Vronski ja Karenina ajaga. Lev Tolstoi on "Anna Kareninasse" pannud nii palju sisu, et see on ideaalne alusmaterjal täispika balleti lavastamiseks. Anna konfliktid iseenda ja oma valikute vahel peegeldavad paljuski ka tänapäevaseid lugusid inimestest, kes seisavad teelahkmel ja peavad tegema otsuse. Näiteks oli Anna puhul kaalukeeleks tema laps, kelle ta jättis isaga. See oli hetk, mis mõjus tõeliselt valuliselt. Lisaks saab raamatu lugeja tõmmata siit paralleele tänapäevaga, sest lapse jätmine isaga polnud toona väga levinud, erinevalt tänapäevast, kui see on erinevates elusituatsioonides tavapärane praktika. Ka see võimendab veelgi teose aktuaalsust.

Toonane ühiskond ja vildakad normid ei teinud ausa ja sarmika Anna elu sugugi lihtsamaks. Tema tugevad tõekspidamised tõid kaasa isikliku võitluse pahelise ühiskonna vastu, kus peeti armukesi, valetati ja peteti. See oli Anna lahing, kus ta lõpuks kaotas nii armastuse kui elu mõtte ning otsustas vastu võtta raske otsuse. Suurt õnne ei tulnud iialgi. Kogu Anna traagika ja loo konfliktisus on toodud ka Estonia lavale.

KesKus

01.10.2020 00:00

Aleksander Urke

29000

17

Rahvusooper Estonia

Eesti Rahvusballett

Saatjaks maailmahelilooja muusika

Erakordne on ka uue lavastuse muusikaline taust, mis pärineb kuulsa helilooja ja pianisti Dmitri Šostakoviitši loomingust. Marina sõnul tekkis mõte kasutada Šostakoviitšit vestluste käigus Vello Pähnaga. “Alguses oli omamoodi kartus, et äkki on Šostakoviitš liialt sünye. Tegelikult läks nii, et tema loomingu kuulamine avas justkui uue maailma. Helid hakkasid lavastusega kokku sobima ja nii sai lavastuse tervik kokku nädalaga,” räägib Marina.

Varem on “Anna Karenina” lavastused põhinenud teiste heliloojate muusikal. 1971. aastal tõi kuulsa romaani esimest korda balletilavadele legendaarne baleriin Maia Plissetskaja ning toona oli heliloojaks Plissetskaja abikaasa Rodion Štšedrin. Boris Eifmani Kareninat saadab aga hoopis Tšaikovski muusika.

Estonias esietendunud balleti jaoks sobiski just Šostakoviitš, sest tema muusika ja Anna Karenina kohtumisel tekkisid lavastaja jaoks õiged emotsioonid. Šostakoviitšis on elu ilu ja valu, suurt kirge ja ka vaiksemaid hetki. Ning jällegi saadavad samad märksõnad ka romaani kangelasi, kellest igaühe olemust peab kogu trupp ise täielikult kogema, sest ainult siis tekib sünergia.

“Kõik laval olijad on tegelikult alasti,” põhjendab Marina. “Nad annavad endast kõik ja näitavad end publikule täpselt sellistena, nagu nad on. Selleks aga on vaja elutarkust ja kogemust, sest kui esineja ei ela näiteks neid Anna emotsioone ja tundeid enda sees läbi, siis mõjub see võltsilt ja publik saab sellest aru.”

Tõsi, armastust ja kirge ei saa õppida, vaid suured tunded tuleb võtta iseendast. Ega tantsijadki esine iseendale, vaid alati teisele poolele ehk publikule, kes on saali tulnud etendust nautima.

“Publiku emotsioonidest saab aru, kui etenduses on nende jaoks tuttav koht või seik. See on neile äratundmine,” sõnab Marina.

Sellised hetked etenduses on omamoodi empaatilised ja lavastajale kohustuslikud, sest austavad ka saali tulnud rahvast. Emotsioon on tähtis ja tegelikult tuleb alati teha asju nii, et publik saaks tõelise elamuse osaliseks, olgu siis nutu, naeru või tugeva raputusega. Mõneti ongi see lavastaja kohus viia vaataja ühest äärmusest teise, sest muidu poleks suurtel, viis kuud kestvatel proovidel mõtet.

Mitmekülgne lugu läbi sajandite

Maailma üheks parimaks kirjandusteoseks hinnatud “Anna Karenina” võlub aina uuesti ning leiab seepärast ikka ja jälle tee lavalaudadele. Omamoodi näitena toob Marina ühe Venemaa lavastaja “Anna Karenina”, mis mõjus toona tõeliselt teistsuguse ja isegi hulluna. Siiski oli ka see raamidest väljas lavastus mõjuv, sest juba etteantud materjal pakub nii palju võimalusi ja tõlgendusi, millega uuesti publikut võluda.

“Anna Kareninat” on lavastatud lugematuid kordi sadades kohtades üle maailma ja kindlasti tehakse seda veel, sest juba

igipõline fakt, et “ kõik pered on õnnelikud ühtmoodi, aga õnnetud pered on igaüks omamoodi õnnetu” , on aktuaalne tänapäevalgi.

"Moraalsed konfliktid, kirg ja kiusatus eksisteerivad ka tänases ühiskonnas."

Aleksander Urke